

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Харківський національний університет радіоелектроніки

***Анотація.** У роботі розглянуто основні напрями трансформації господарської діяльності підприємств та актуалізовано принципи діяльності господарюючого суб'єкта відповідно до тенденцій. Визначено місце та роль економічної безпеки у системі управління сучасного суб'єкта господарювання. Виокремлено поняття категорії економічна безпека підприємства.*

Ключові слова: економічна безпека; управління; кіберзлочинність; Інтернет; автоматизація.

THE ROLE OF ECONOMIC SECURITY IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF A MODERN ENTERPRISE

***Abstract.** The paper considers the main directions of transformation of economic activity of enterprises and actualizes the principles of activity of the economic entity in accordance with the trends. The place and role of economic security in the management system of a modern business entity are determined. The concept of the category of economic security of the enterprise is singled out.*

Keywords: economic security; management; cybercrime; Internet; automation.

Глобалізація та четверта промислова революція зумовили розвиток нових можливостей для підприємств, зокрема під впливом цих факторів відбуваються радикальні зміни в ланцюгах створення вартості, галузях і бізнес-моделях, що характеризуються проривним потенціалом для існуючого бізнесу.

Основні напрями трансформації господарської діяльності підприємств визначаються такими глобальними технологічними тенденціями: мережева інтеграція, інтелектуалізація і гнучка автоматизація. Передові бізнес-суб'єкти, яким вдалося успішно використовувати ці тенденції, виходять на новий рівень ефективності. У цьому контексті можна виділити такі основних шляхи досягнення результатів у широкому масштабі, які підприємство може використовувати як взаємодоповнюючі:

- інноваційна виробнича система, тобто посилення конкурентної переваги шляхом вдосконалення операційної діяльності;
- наскрізні інновації по всьому ланцюгу створення вартості: створення нових напрямків бізнесу шляхом зміни економічної моделі.

Так, з метою масштабування діяльності, підприємства – лідери використовують п'ять факторів створення вартості, які дозволяють отримувати широкомасштабний ефект від застосування технологій четвертої промислової революції:

1. Прийняття рішень на основі аналізу великих даних (Big Data);
2. Демократизації технологій на виробництві;
3. Робота згідно з принципами Agile;
4. Мінімальні додаткові витрати на додавання нових сценаріїв використання;
5. Нові бізнес-моделі.

Крім того, такі підприємства демонструють специфічні навички, які виступають в якості допоміжних засобів масштабування:

- стратегія і бізнес-обґрунтування для технологій четвертої промислової революції;
- архітектура інтернету речей, розрахована на масштабування;
- розвиток навичок;
- залучення персоналу.

Всесвітній економічний форум, який відбувся у 2018 р. в Давосі, закликає до дій, спрямованих на відновлення зростання продуктивності і рішення загальносвітових проблем, таких як зміна клімату, дефіцит ресурсів і старіння робочої сили. Форум пропонує комплекс принципів, дотримання яких дозволить отримати максимальну користь для суспільства в результаті четвертої промислової революції:

- Не заміна оператора, а розширення його можливостей.
- Інвестиції в розвиток навичок і безперервне навчання.
- Поширення технологій у всіх регіонах і участь малого і середнього бізнесу.
- Кібербезпека на захист організацій і суспільства.
- Співпраця через відкриті платформи четвертої промислової революції і акуратне поводження з даними.
- Вирішення проблеми зміни клімату за допомогою технологій «Індустрії 4.0» [1].

Основні напрямки трансформації виробництва в період четвертої промислової революції визначаються трьома глобальними технологічними тенденціями: мережева інтеграція, інтелектуальні технології і гнучка автоматизація, у цьому контексті значно посилюється роль економічної безпеки підприємства в системі управління суб'єкта господарювання (рис. 1.).

Рис. 1. Глобальні технологічні тенденції, що мають вплив на актуальну діяльність підприємств

Можливість до впровадження зазначених технологічних тенденцій реалізується через призму системи економічної безпеки, яка є платформою для швидкого реагування управлінським персоналом на можливості від впровадження технологій штучного інтелекту, так, підприємства, які вчасно не звернуть увагу на сформовані тенденції, ризикують втратити значну частину переваг, у той час, коли керівники бізнес-суб'єктів, які першими приступають до впровадження, не чекаючи здешевлення технологій і зниження витрат на модернізацію, отримають найбільший вигравш.

На сучасному етапі підприємства активно використовують інформаційні технології для здійснення господарської діяльності, що є логічним у цифровому суспільстві, оскільки ІКТ сьогодні є невід'ємною частиною інфраструктури світової економіки, яка не тільки забезпечує найбільш ефективне функціонування світових ринків, а й виконує роль локомотива у розвитку світової економіки. Ступінь впровадження й використання ІКТ в різних сферах життя суспільства стає вирішальним фактором поступального економічного й соціального розвитку держав. Хоча, відповідно до дослідження Оцінка готовності до майбутнього виробництва (Readiness for the Future of Production Assessment), яке проводиться серед 100 країн, і складається з двох груп індексів – Структура виробництва, яка представляє

поточний стан виробничих можливостей, і Драйвери виробництва, які представляють майбутній стан виробництва, – і вимірює стан країни для вкладання коштів у нові технології з метою удосконалення виробничої бази, Україна за показником «Технології та інновації» посідає лише 74 місце, а за показником «Вплив ІКТ на нові продукти та послуги» - критичну 92 сходинку. При цьому показник «Кібербезпека» також не демонструє достатнього рівня, перебуваючи на 59 місці [2].

У цьому контексті посилюється рол економічної безпеку, яку ми схильні розглядати як комплекс перманентних дій та адаптованих технологій, спрямованих на: збереження матеріальних і нематеріальних активів підприємства від потенційних та реальних загроз; усунення або мінімізацію ризиків, пов'язаних із господарською діяльністю підприємства; підвищення стійкості та адаптації господарюючого суб'єкта та його здатності до відтворення.

Економічна безпека підприємства перш за все стосується захисту інформаційно-аналітичних даних, загроза їх втрати акумулюється на сьогодні у кіберзлочинності, мета якої отримання фінансової вигоди (вимагання грошей); даних, що можуть бути продані в «тіньовому Інтернеті»; контролю над інфраструктурою, мережами та іншими важливими системами, доступ до яких є предметом торгівлі серед таких впливових гравців, як державні спецслужби, політичні групи, злочинні угруповання тощо.

Враховуючи все вищезазначене, вважаємо, що в актуальних умовах господарювання для прогресу реалізації Індустрії 4.0 забезпечення економічної безпеки підприємства є визначальним аспектом управлінської політики, який регламентує успішність здійснення діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. World Economic Forum Annual Meeting. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/events/world-economic-forum-annual-meeting-2018>

2. Readiness for the Future of Production Report 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/FOP_Readiness_Report_2018.pdf.

Шеховцова Дарія Дмитрівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки, Харків, e-mail: dariia.shekhovtsova@nure.ua

Shekhovtsova Dariia D. – PhD (Economics), Associate Professor, Kharkiv National University of Radioelectronics, Kharkiv, e-mail: dariia.shekhovtsova@nure.ua